

LOPPURAPORTTI

Sairausvakuutuksen matkakorvaukset (MATKAT) – laadullisen tutkimuksen osahanke (1.9.2014 – 30.6.2016)

Tämän Kelan (KKRL) rahoituksen turvin tehdyn laadullisen tutkimuksen hankkeen tavoitteena oli

- Tarkastella sairausvakuutuksen matkakorvausten merkitystä arjessa yksittäisen käyttäjän näkökulmasta haastatteleamalla korvauksen saajia. Osatutkimuksessa tarkastellaan mm. matkakorvauksen taloudellista merkitystä, korvauksen hakemisen toimivuutta, jääkö hakeminen joskus tekemättä, jäisikö palveluja käyttämättä ilman korvausta ja taksimatalla saadun avun merkitystä.
- Selvittää kirjallisuuskatsauksella millaista tutkimustietoa potilashotelleista on ja selvittämällä lyhyesti potilashotellitoiminnan toteutusta ja kohderyhmiä eräissä muissa maissa etsimällä tietoa toiminnasta internetin välityksellä. Osahanke on jatkoa aiemmin tehdyille selvitykselle potilashotellitoiminnasta Suomessa.

Haastattelututkimuksen aineisto on kerätty suunnitellun aikataulun mukaisesti joulukuussa 2014–2015 ja litteroitu maaliskuussa 2015. Tutkimuksessa haastateltiin 16 henkilöä eri puolilta Suomea, jotka kuuluvat sellaisiin ryhmiin, joilla tai joiden hoivattavilla/huollettavilla on tilastotietoihin perustuen paljon sairauteen tai kuntoutukseen liittyviä matkoja. Aineistosta haettiin erilaisuutta, jolloin haastateltavien kokemusten pohjalta voitiin tunnistaa joitakin matkakorvausten käyttäjien kohtaamia tilanteita ja mahdollisia ongelmakohtia.

Tulosten mukaan sairausvakuutuksen matkakorvaus oli käyttäjille toimeentulon kannalta merkittävä ja korvausjärjestelmä vaikutti itsessään toimivan melko hyvin. Omavastuun ei tulisi haastateltavien mukaan kuitenkaan enää nousta. Esille nousi matkan järjestämiseen ja toteutumiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten esimerkiksi odottaminen tilausta tehdessä, taksin odottaminen ja avun saaminen matkalla, jotka vaikuttivat epävarmuuden kokemukseen matkan onnistumisesta. Pääasiassa matkat vaikuttivat toteutuvan kohtuullisen hyvin, mutta joskus Kelan tilausvälityskeskuksesta tilattuja taksikuljetuksia oli jäänyt saapumatta tai ne olivat tulleet myöhässä. Pitkät tai usein tehtävät matkat olivat raskaita ja vaativat aikaa ja matkojen piteneminen kuljetusten yhdistelyn takia huoletti matkustajia. Haastateltavat kokivat tutun taksinkuljettajan vahvistavan turvallisuuden tunnetta ja luottamusta sekä helpottavan jaksamista. Tuttu taksinkuljettaja saattoi toimia myös saattajana. Näin eri tekijät vaikuttivat matkojen toteutumiseen ja siten myös arjen sujumiseen. Käsikirjoitus on tarjottu julkaistavaksi Kelan vertaisarvioidussa julkaisusarjassa.

Kirjallisuuskatsauksen mukaan potilashotellitoiminnasta on vain vähän tutkimuksia. Suuri osa tutkimuksista liittyi synnytyksen jälkeiseen hoitoon. Muutamissa tutkimuksissa potilashotellin todettiin vähentävän kustannuksia verrattuna osastohoitoon ja sen todettiin voivan lyhentää sairaalassa vietettyä aikaa.

Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa potilashotellia käytetään paitsi pitkän matkan takia yöpyville myös osana sairaalahoitoa tavallista vuodeosastoa edullisempänä hoitopaikkana, kun Suomessa potilashotellitoimintaa on järjestetty pikemminkin pitkän tai hankalan matkan vuoksi. Keskeinen käyttäjäryhmä on vasta synnyttäneet äidit, mutta käyttöä on monen erikoisalan potilailla. Myös itse järjestetyistä yöpymisistä maksetaan korvauksia.

Kirjallisuuskatsaus tutkimustiedosta potilashotelleista ja selvitys potilashotellitoiminnan toteutuksesta ja kohderyhmistä eräissä muissa maissa (Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa) on julkaistu osana vertaisarvioitua raporttia Kelan sarjassa.

Myönnetty rahoitus on käytetty suunnitelman mukaisesti henkilöstökuluihin sekä haastattelujen toteuttamisen matka- ja majoituskuluihin ja haastattelujen litterointiin.

Julkaisu: Turunen Elina, Tillman Päivi, Maunula Nico. Yöpyminen sairaanhoidon matkalla. Sairausvakuutuksen yöpymiskorvaukset ja potilashotellitoiminta Suomessa sekä katsaus potilashotellitoimintaan ja tutkimuskirjallisuuteen muissa Pohjoismaissa. Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 1/2016. Helsinki: Kela.

Julkaisu: Turunen Elina, Tillman Päivi. Kun vain lähdetäisiin ajoissa – Matkustajien kokemuksia sairausvakuutuksen korvaamista matkoista. Julkaisematon käsikirjoitus, tarjottu Kelan julkaisusarjaan.

29.12.2016

Heikki Hiilamo